

JAARLIJKSE HERDENKING BIJ HET OOST-INDIËMONUMENT IN TERNEUZEN

Op 26 augustus 2016 is het bijna twintig jaar geleden dat het Oost-Indië Monument aan de Koninginnelaan in Terneuzen werd onthuld. Het monument is opgericht ter nagedachtenis aan de 35 militairen uit de regio Zeeuws-Vlaanderen die in de periode 1945-1962 om het leven kwamen in voormalig Nederlands-Indië en hier jaarlijks worden herdacht. Het monument stelt een palissade voor, een 'besleng', van gevlochten bamboe waarmee vroeger kampongs en legerkampen werden afgeschermd tegen gevaar. Het gedenkteken symboliseert veiligheid, bescherming en geborgenheid.

Veiligheid, bescherming en geborgenheid biedt ook de Goede Herderkerk waar de vaandeldragers bij de aanvang van de herdenkingsdienst, hoewel inmiddels op leeftijd, kranig de zware vaandels en vlaggen binnendragen van de Vereniging van Oud-Indiëgangers, de Bond van Oud-Stoottroepers, de Algemene Vereniging van de Koninklijke Marine en Contact Oud-Mariniers, staande afgewacht door de aanwezigen, waaronder een vijftal leden van Commandovereniging Zeeland.

Het welkomstwoord wordt uitgesproken door de voorzitter van de Stichting Oost-Indiëmonument Zeeuws-Vlaanderen, de heer E-J. van de Kerkhove.

Na het voorlezen van een gedicht door de heer A. Kaijser speelt het blazersensemble onder leiding van dirigent Hans de Doelderde Sarabande. Het stuk staat bij menig gemengd orkest op het programma, maar klinkt gespeeld door alleenblazers zeer bijzonder.

Het is gebruikelijk dat de burgemeesters van de drie Zeeuws-Vlaamse gemeentes bij toerbeurt een toespraak houden. Dit jaar deelt burgemeester J-F. Mulder van de gemeente Hulst een aantal persoonlijke gedachten met de toehoorders.

Het verhaal van een veteraan

“Het zal je maar gebeuren.....”

Je vertrekt als vrijwilliger of dienstplichtige op jonge leeftijd naar Nederlands-Indië en Nieuw-Guinea om daar de vrede en orde te handhaven. Je raakt betrokken bij een meedogenloze guerrillaoorlog waar groepen binnen een eigen bevolking elkaar naar het leven staan. Het gevaar en de dreiging is rondom je heen. Je maakt ingrijpende taferelen mee en raakt erbij betrokken. Angst, ieder moment kan er op iedere plek iets gebeuren.....“

Met deze passage begint burgemeester Mulder een bijzonder aansprekende beschrijving van wat een jong soldaat en zijn familieleden meemaken, niet alleen tijdens de oorlogshandelingen, maar ook na zijn terugkeer in de familiekring, de karige verhalen die over de gebeurtenissen in Indië werden verteld, de discussie die loskwam en vraagtekens die werden gezet bij de uitzending en optreden van de militairen. “Gelukkig verandert er de laatste tien jaar veel,” concludeert hij aan het einde van zijn toespraak. “Ook vanuit de regering, jongeren raken meer betrokken, er verschijnen steeds meer publicaties, mede door de inzet van het Veteraneninstituut, er vinden studies plaats over die periode, waardoor de waardering voor die toen jonge mannen groter wordt.”

Sterke eenheid

De burgemeester ziet in de vijf verticale palen van het monument niet alleen een stut voor de palissade maar ook als "Vijf figuren die met de armen om elkaars schouder ieder zeven slachtoffers vertegenwoordigen, vijfendertig levens, vijfendertig namen. De vijf figuren staan daar als een sterke eenheid, verbonden door alles wat zij hebben meegemaakt." Een eenheid die de oude strijders van toen nog steeds verbindt. Een eenheid die er toe leidt dat meer dan vijftig jaar na het einde van de acties de sobats (makers) op zeer hoge leeftijd nog steeds bij de verschillende Oost-Indië herdenkingen bij elkaar komen om de gevallen broeders eer te betonen.

Hubert Burm

Bij een herdenking bij het Indiëmonument in Terneuzen wordt steeds aandacht besteed aan één van de gesneuvelde Zeeuws-Vlaamse militairen. Hilde Scheele, leerlinge van Scholengemeenschap de Rede gaat in haar toespraak namens de nabestaanden nader in op de militaire loopbaan van luitenant Hubert Burm, geboren in 1908 te Hulst, overleden in 1945 te Singapore.

Een 'gezicht' voor gesneuvelde militairen

Drs. J.T.W.H. van Woensel van het Kennis- en Onderzoekscentrum Veteraneninstituut Doorn probeert in zijn toespraak de vijfendertig militairen die op het monument vermeld staan een 'gezicht' te geven. Hij vertelt waar ze werden geboren, van welk onderdeel en eenheid zij deel uitmaakten. "De stad Axel verloor zes jongemannen, het dorp Zaamslag vier, Sas van Gent en Terneuzen ieder drie mannen en Hoek, Hontenisse en Sint Jansteen hadden ieder twee doden te betreuren. De rest van de omgekomen militairen kwamen uit plaatsen verdeeld over heel Zeeuws-Vlaanderen. Van de omgekomen militairen hadden er acht nog niet de leeftijd van 21 jaar bereikt, eenendertig militairen waren jonger dan 33 jaar, slechts vier waren ouder. KNIL-sergeant J.A. van Overmaire was met 42 jaar de oudste omgekomen militair."

Drs. Van Woensel gaat in op achtergronden van de politiole acties en benoemt ook de minder fraaie kanten van de strijdende partijen, maar "Het is gemakkelijk om met de kennis van nu te oordelen over de gebeurtenissen van toen."

Na het Largo van Vivaldi door het blazersensemble spreekt majoor L. van den Broek, aalmoezenier Veteranen Regio Zuid. De majoor is verheugd dat zij alweer voor de vijfde keer een bijdrage mag leveren aan de herdenking. Het doet haar deugd dat zij velen van de veteranen kan begroeten als oude bekenden. "Het doet me er ook aan denken dat in die afgelopen vijf jaar waarin ik pastorale zorg draag voor veteranen de Indiëgangerserg broos zijn geworden. Wie toen vijfentachtig was, is nu negentig en dat begint echt te wegen. En dan denken we ook aan de veteranen die er vorige jaren nog bij konden zijn maar nu niet meer."

Plechtigheid bij het monument

Na het uittreden van de vaandels wordt de herdenkingsdienst in de kerk traditioneel afgesloten met het Zeeuws-Vlaams volkslied en verplaatst het gezelschap zich naar het monument, waar de plechtigheid wordt voortgezet met het voorlezen van de vijfendertig namen op de plaquettes door leerlingen van scholengemeenschap de Rede. Bij elke naam wordt een witte roos gelegd.

Na het blazen van de Last Post wordt een minuut stilte gehouden, afgesloten met het

spelen van het Wilhelmus.

De burgemeesters van de drie Zeeuws-Vlaamse gemeenten, de heer J. Lonink, Terneuzen, mevrouw A. Jetten, Sluis en de heer J-F. Mulder, Hulst, leggen namens hun gemeente als eerste een krans bij het monument. Vele kransen en bloemstukken volgen, waarbij het blazersensemble de muzikale omlijsting verzorgt. Marcel van Campen van COV Zeeland maakt deel uit van het drietal vertegenwoordigers dat een bloemstuk legt namens de Zeeuwse verenigingen van veteranen en oud-militairen.

Na een korte slotoverweging en het uitspreken van een gebed door aalmoezenier Van den Broek stellen alle geüniformeerden zich op voor het monument en brengen de eregroet.

Daarna begeven de aanwezigen zich naar het nabij gelegen Zorgcentrum Bachten Dieke voor een informeel samenzijn.

COV Zeeland werd vertegenwoordigd door Mechiel de Visser, Marcel van Campen en Aloïs Beaurain; Ko de Jonge en Gilles de Kok met echtgenotes.

Ellie de Jonge